Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101009

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-10-2023

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-3к/880 від 06.12.2023 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крижанівська Вікторія Ігорівна
2. Viktoriia Kryzhanivska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8230-0001

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 054

Назва наукової спеціальності: Соціологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Соціологія

Дата захисту: 18-11-2023

Спеціальність за освітою: Соціологія

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 2518

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 11.15.85, 11.01.39, 11.01.62, 04.21.51, 04.81.05

Тема дисертації:

1. Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві

2. Student absenteeism in the information society

Реферат/анотація:

1. Крижанівська В. І. Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 – Соціологія (Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2023. В обґрунтуванні актуальності обраної теми дисертаційного дослідження зазначається, що актуальність теми зумовлена новими соціальними потребами і запитами, які викликані процесами діджиталізації в інформаційному суспільстві, а також соціально-політичними кризами українського суспільства, що, зокрема, стосується інтеграції молоді до соціуму та політичній соціалізації, що відтворюється через практики політичної та громадянської діяльності в таких умовах. Для студентської молоді характерним є високий рівень абсентеїзму, політична пасивність та політичний інфантилізм, що потребує реагування з метою нівелювання загроз, ігнорування яких матиме негативні наслідки для функціонування суспільства, призводитиме до деформації функціонування демократичних інститутів і хиткості легітимності влади, консервативності політики та зниження

представленості інтересів молоді. На основі визначеної мети, об'єкта, предмета, методів дослідження у дисертаційній роботі здійснено обґрунтування теоретичних положень соціологічного аналізу сутності абсентеїзму та надано практичні рекомендації щодо нівелюванні негативних наслідків студентського абсентеїзму у разі ігнорування його ризиків. За результатами дослідження вперше здійснено соціологічну концептуалізацію феномену студентського абсентеїзму в інформаційному суспільстві, зокрема розглянуто особливості його прояву, онлайн-практики, причини та наслідки абсентеїзму студентів, запропоновано типологію студентів як політичних акторів (8 типів), виходячи зі специфіки їхніх політичних комунікацій, логіки політичної взаємодії та сприйняття власної політичної участі. Було удосконалено визначення поняття «абсентеїзм» з соціологічного точки зору, яке отримало інтерпретацію як свідоме ухилення від участі у політичному житті суспільства, в тому числі від участі у виборах, у вирішенні політичних та громадянських проблем, які стосуються актуального стану суспільного життя та майбутнього розвитку країни; трактування абсентеїзму як об'єктивного та закономірного соціального феномену без превалювання негативних конотацій; визначення специфіки політичних комунікацій та політичної участі різних поколінь студентської молоді, зокрема розглянуто онлайн-практики абсентеїзму та політичної участі, які найбільше характерні саме для студентів, які належать до цифрового покоління. Відповідно до проблематики дослідження дістало подальшого розвитку інтерпретація сутності абсентеїзму крізь призму низки теоретико-методологічних підходів (структурно-функціональний підхід, теорія структурного конструктивізму, теорія структурації, теорія постструктуралізму, або теорія дуальності тощо), що дає змогу комплексно досліджувати абсентеїзм як соціальний феномен, враховуючи його різні аспекти, що зумовлює більш глибинне розуміння сутності абсентеїзму та його впливу на соціально-політичне життя соціуму; аналіз співвідношення та взаємозв'язку політичної пасивності та громадянської активності студентів, ціннісна та мотиваційна складова яких значно трансформується в умовах таких соціальних викликів та криз, як війна; трактування взаємозумовленості абсентеїзму та політичної ідентифікації студентів, що визначається такими суб'єктивними чинниками, як відчуття власної політичної ефективності та довіра до політичних інститутів, зокрема до інституту виборів. Практичне значення результатів дослідження полягає в розширенні розуміння ставлення молоді до політики, причин ухилення від участі у політичних процесах, в оцінці та перспективах участі студентів у політичному та громадському житті суспільства, а також у можливості використання отриманих результатів для подальших емпіричних досліджень стану та тенденцій абсентеїзму студентів, з урахуванням політичного контексту та соціальних трансформацій. В дисертації також надані рекомендації щодо реагування на високий рівень студентського абсентеїзму, зокрема акцентується увага на важливості громадянської освіти та розвитку громадянських компетентностей, що повинно розпочинатися зі школи через шкільне самоврядування та позашкільні практики громадської діяльності, а також через студентське самоврядування в університетах водночас із викладанням курсів відповідної тематики, але більш практично-орієнтованих та із залученням студентів до реалізації громадських ініціатив. Отримані результати та рекомендації можуть бути використані при розробці проєктів та заходів для розвитку громадянської освіти в Україні, формування чи оптимізації представленості молоді у політиці з метою сприяння представленості інтересів молоді в політиці.

2. Kryzhanivska V. I. Student absenteeism in the information society. – Qualification scholarly paper: a manuscript. Thesis submitted for obtaining the Doctor of Philosophy degree in Social and Behavioral Sciences, Speciality 054 – Sociology. – V. N. Karazin Kharkiv National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2023. In the justification of the relevance of the chosen topic of the dissertation research is indicated that the urgency of the topic is determined by new social needs and requests, which are caused by the processes of digitization in the information society, as well as socio-political crises of Ukrainian society, which, in particular, concerns the integration of youth into society and political socialization, which is reproduced through the practices of political and civic activity in such conditions. Student youth is characterized by a high level of absenteeism, political passivity and political infantilism, which requires a response in order to eliminate threats, ignoring which will have negative consequences for the functioning of society, leads to the deformation of the functioning of democratic institutions and the shakiness of the legitimacy of the government, the conservatism of politics and the reduction

of the representation of the interests of young people. Based on the results of the study, a sociological conceptualization of the phenomenon of student absenteeism in the information society was carried out for the first time, in particular, the features of its manifestation, online practices, causes and consequences of student absenteeism were considered, a typology of students as political actors (8 types) was proposed, based on the specifics of political interactions and perceptions own political participation. The definition of the concept of "absenteeism" was improved from a sociological point of view, which was interpreted as a conscious avoidance of participation in the political life of society, including participation in elections, in solving political and civil problems relating to the current state of public life and the future development of the country. ; interpretation of absenteeism as an objective and natural social phenomenon without the prevalence of negative connotations; determining the specifics of political communications and political participation of different generations of student youth, in particular, the online practices of absenteeism and political participation, which are most characteristic of students belonging to the digital generation, are considered. According to the research problems, the interpretation of the essence of absenteeism has been further developed through the prism of a number of theoretical and methodological approaches (structural-functional approach, the theory of structural constructivism, the theory of structuration, the theory of post-structuralism, or the theory of duality, etc.), which allows for a comprehensive study of its different aspects, which leads to a deeper understanding of the essence of absenteeism and its impact on the socio-political life of society; analysis of the correlation and interconnection of political passivity and civic activity of students, the value and motivational component of which is significantly transformed in the conditions of social challenges and crises, such as war; interpretation of the interdependence of absenteeism and political identification of students, which is determined by such subjective factors as a sense of one's own political effectiveness and trust in political institutions, in particular, in the institution of elections. The practical significance of the research results lies in expanding the understanding of young people's attitudes towards politics, the reasons for avoiding participation in political processes, in the assessment and prospects of student participation in the political and social life of society, as well as the possibility of using the results obtained for further empirical research on the state and trends of student absenteeism. taking into account the political context and social transformations. The dissertation also makes recommendations for responding to high levels of student absenteeism, in particular focusing on the importance of civic education and the development of civic competencies, which should begin from school through school self-government and extracurricular practices of social activities, as well as through student self-government at universities simultaneously with the teaching of courses on relevant topics, but more practically oriented and with the involvement of students in the implementation of public initiatives. The results and recommendations obtained can be used in the development of projects and measures for the development of civic education in Ukraine, the formation or optimization of youth representation in politics in order to promote the representation of youth interests in politics.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Крижанівська В. І. Політична участь та мотивація до неї: евристичний потенціал соціологічних концепцій Донателли Делла Порти і Дрю Халфмана (порівняльна характеристика). Український соціологічний журнал. 2019. Вип. 22. С. 36–51. DOI: 10.26565/2077-5105-2019-22-04 URL: https://periodicals.karazin.ua/usocjour/article/download/15421/14397/

- Фоломєєв М. А., Крижанівська В. І. Абсентеїзм як соціальний феномен: особливості інтерпретації. Габітус. 2020. № 12. С. 73–81. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-5208.2020.12-1.12 URL: http://habitus.od.ua/journals/2020/12_2020/part_1/14.pdf
- Фоломєєв М. А., Крижанівська В. І. Абсентеїзм як індикатор порушення соціальної згуртованості суспільства. Габітус. 2021. Т.1. № 24. С. 39–46. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.24.1.7 URL: http://habitus.od.ua/journals/2021/24-2021/part_1/24-1-2021.pdf
- Крижанівська В. І. Цифровізація політичної участі: загрози та перспективи. Науково-теоретичний альманах Грані. 2021. Том 24. № 9. С.82–90. DOI: https://doi.org/10.15421/172193 URL: https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1699/1674
- Крижанівська В. І. Співвідношення та взаємозв'язок політичної пасивності та громадянської активності студентства. Габітус. 2022. № 41. С. 26–32. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-5208.2022.41.4 URL: http://habitus.od.ua/journals/2022/41-2022/4.pdf
- Крижанівська В. І. Упередження про політику як мотиваційна складова молодіжного абсентеїзму. Науково-теоретичний альманах Грані. 2022. Том 25. № 6. С. 157–164. DOI: https://doi.org/10.15421/172283 URL: https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/1828/1797
- Kryzhanivska V. Linguistic features of the conceptualization of the term "absenteeism" in scientific discourse. Academic and scientific challenges of diverse fields of knowledge in the 21st century: Матеріали IX Всеукраїнської наукової конференції, м. Харків, 28 лютого 2020 р. Харків, 2020. С. 124–130.
- Крижанівська В. І. Абсентеїзм у цифрову епоху: онлайн- та офлайн-практики. XIII Міжнародна конференція студентів та молодих науковців «Соціологія та сучасні соціальні трансформації», м. Київ, 19–20 листопада 2020 р. Київ, 2021. С. 144–147.
- Крижанівська В. І. Трансформація політичних комунікацій та практик політичної участі молоді в інформаційному суспільстві. Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві : Тези доповідей, IV Конгрес Соціологічної асоціації України, м. Харків, 28–29 жовтня 2021. Харків, 2021. С. 261–263.
- Крижанівська В. І. Комунікативні аспекти проблематики студентського абсентеїзму в інформаційному суспільстві. Інновації в науці: нові підходи та актуальні дослідження. Матеріали науково-практичної конференції, м. Ужгород, 23–24 вересня 2022 р. Ужгород, 2022. С. 90–94.
- Крижанівська В. І. Політика ідентичності та абсентеїзм. VII Всеукраїнська науково-практична конференція «Придніпровські соціологічні читання», м. Дніпро, 30 вересня 2022 р. Дніпро, 2022. С. 83–86.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0120U101802

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фоломєєв Максим Анатолійович

2. Maksym Folomieiev

Кваліфікація: к.політ.н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2265-5601

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нечітайло Ірина Сергіївна
2. Iryna Nechitailo

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0656-0370

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зоська Яна Володимирівна
2. Yana Zoska

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0407-1407

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Маріупольський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 26593428

Місцезнаходження: пр. Повітрофлотський, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вінникова Наталія Анатоліївна

2. Nataliya Vinnykova

Кваліфікація: д. політ. н., доц., 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5941-7562

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дейнеко Олександра Олександрівна

2. Oleksandra Deineko

Кваліфікація: к. соц. н., доц., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3659-0861

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Сокурянська Людмила Георгіївна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Сокурянська Людмила Георгіївна

Відповідальний за підготовку облікових документів

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна